

सिंहावलोकन आठव्या वर्षाचे

सौर आश्विन शके १९२९ ते सौर श्रावण १९३० (२००७-२००८)

मासिकाची वाटचाल

यावर्षी मराठी, इंग्रजी, हिंदी व ग्रामीण असे कुमारांसाठी ४ अंक तर महाविद्यालयीन युवक-युवतींसाठी 'युवोन्मेष' असे एकूण ५ अंक प्रकाशित करण्यात आले. महाराष्ट्र व गोव्यातील १७५ गावांमधल्या ५२०००घरांमध्ये 'छात्र प्रबोधन' पोहोचले. लागोपाठ १४व्या वर्षी छात्र प्रबोधनच्या दीपावली विशेषांकाला 'बहिणाई प्रतिष्ठान' अंबरनाथ यांच्यातर्फे उत्कृष्ट दिवाळी अंकाचा पुरस्कार मिळाला. तसेच ग्रामीण दिवाळी अंकाला अ. भा. बालकुमार साहित्य संमेलन संस्थेतर्फे उत्कृष्ट अंकाचा 'बालमित्र' पुरस्कारही मिळाला. नेहमीची परंपरा राखून मुलांच्या साहित्याचा विशेषांक (अंक १०), विज्ञान विशेषांक (अंक ५) व जिद्द विशेषांक (अंक १२) हे अंक प्रकाशित झाले. मुलांच्या अंकाचे संपादक मंडळही यावर्षी १०वी-१२वीतल्या मुलामुलींचेच होते ही यावर्षीची विशेष भर.

वर्षभरातील अंकांतील लेखांची सूची

गेल्या वर्षभरातील लेखांची सूची खाली दिलेली आहे. लेखाआधीचा क्रमांक तो लेख या वर्षीच्या कोणत्या अंकात आहे, हे दर्शवितो. लेखक/कवींची नावे त्या त्या लेखनप्रकारानंतर दिली आहेत.

◆ **कथा** : १. वेडं वय, झेंडूचं फूल २. दुधाची मिशी, शेवटचा पाठ, तीन शिकारी, चलो मिरॅमॅक, दुर्गम्य, ते २१ दिवस, अन् लाईटी लागली, नकळता काही कळले ३. गांधीगिरी ४. मातृभाषा ५. टुक टुक टुक, खेळीमेळी अन् गुपचिळी ६. गोष्ट फुलाबाईची, नवा धर्म ७. दीपज्योती, पिंजरा, जादूची रिक्षा ८. अमलताशची सोनफुलं, शिखर काबीज करूनही ९. गलोलवाला मुलगा, पावसा पावसा १०. ते विलक्षण चित्र, पुनर्जन्म, 'आई' उमगली मला ११. चप्पलचोर, उशी १२. मी हरलो... मी जिंकलो..., एका कवितेची गोष्ट

लेखक : शिल्पा कुलकर्णी, कविता मेहेंदळे, मीना वांगीकर, नीला खेर, डॉ. अनघा भट-बेहरे, नीलिमा करमकर, डॉ. संजय ढोले, विजय देवधर, योगेश सोमण, स्वाती राजे, प्रा. मिलिंद जोशी, आश्लेषा महाजन, डॉ. प्रतिमा इंगोले, मंदाकिनी गोडसे, अशोक कौतिक कोळी, म. वि. कोल्हटकर, ईशान पुणेकर, विजय तरवडे, उषा वाणी, मृणालिनी चितळे, निसीम बेडेकर, जयश्री काटीकर

◆ **कविता** : १. आमच्या वेळी, औदार्य २. पण, मनाच्या आकाशी, गवताशिवाय, मनातलं घर, जीवन केवढे सुंदर आहे, हिरवे घर, हिमालय आणि आम्ही, आज दिव्यांचा उत्सव आहे, गँगमनची (रेल्वे कामगारांची) दिनचर्या ३. शाळा प्रवेश ४. खेडे, निसर्गचक्र ५. सृष्टी, तरीही पणती जळते ६. आई ये की, शाळेचा निरोप, चेतवा रे नवा दिस ७. तल्लफ गारेगार जलाची, उन्ह, नवी प्रतिज्ञा, प्रार्थना ८. झुळुक ९. शोधतो मलाच रे,

छात्र प्रबोधन - सौर भाद्रपद, शके १९३०

वाचलेच पाहिजे असे काही... जिद्दीच्या कथा!
जिद्दीची लोभस रूपं - संपा. बागेश्री पोंक्षे

अडवतील जर देव तरी, झगडू त्यांच्याशी निकरी,
हार न खाऊ रतीभरी.

सुप्रभात १०. सकाळ, पाऊस, कसं जगायचं?, मोबाईलची करामत ११. पूर्णता १२. रडू नकोस, अनुकूल होते कसे काय?, जिद्द

कवी : सुहासिनी देशपांडे, नीलकृष्ण देशपांडे, आसावरी काकडे, आश्लेषा महाजन, इंद्रजित भालेराव, शंतनू चिंधडे, प्रवीण दवणे, किशोर पाठक, अनंत भावे, प्रसाद कुलकर्णी, अरुण म्हात्रे, अशोक कौतिक कोळी, दादासाहेब कोते, रेणू पाचपोर, मुबारक शेख, दत्ता हलसगीकर, कविता मेहेंदळे, दत्ता श्री. टोळ, संध्या गुळवणी, धनंजय जोग, संगीता बर्वे

◆ **ललित :** १. लंडन ब्रिज इज फॉलिंग डाऊन, मी सोनल २. दिलासा, पणतीतले क्षितिज, हिमखाईमध्ये अधांतरी ३. चवदार थंडी, पद्म रसग्रहण- हे ऋषिवर श्रीअरविंद ४. शिशिरगान, कदम कदम बढाए जा ६. तेरी परवाह करता हूँ मैं माँ, मैं चमेली गजरेवाली ७. असे विद्यार्थी जसे माणिकमोती, कार्पेट साहिब, डोळ्यांनी बघतो ८. चित्रभेटीचे भाग्य, अर्थ सुट्टीचा १०. शाळेबाहेरचा एक दिवस, पीएमटीची नियमावली (!!), 'नमोऽस्तुते गुरुदेवा...', पाऊस प्रत्येकाच्या मनातला ११. उपयोग काय? १२. जिद्दीची साधना, बुद्धी असतेच-तिला धार लावा

लेखक : नीला खेर, नमित चित्रे, रवीन्द्र पिंगे, यशवंत पाठक, उषःप्रभा पागे, प्राची कुलकर्णी-गरुड, शैलजा देशमुख, डॉ. संजय चाकणे, डॉ. विजया वाड, डॉ. नीलिमा गुंडी, मल्हार अरणकल्ले, प्रमोदिनी वडके-कवळे, आश्लेषा महाजन, ह. मो. मराठे

◆ **माहितीपर :** १. उखळ व मुसळ २. अॅनिमेशन... आणि चित्रे जीवंत झाली, मैत्र जिवाभावांचे, निसर्ग आणि नवतंत्रज्ञान, फटाक्यातील विज्ञान, कुस्ती-भारतीय मातीतला पारंपरिक खेळ ३. संवादाचं नवं माध्यम-ब्लॉग ४. सोनोग्राफी मशिन, आपली राज्यघटना, पाकिस्तान धोक्याच्या वळणावर ५,६ अर्थ बोधचिन्हांचा : WWF, WHO ५. फर्निचर आणि विज्ञान ७. मसाल्याचे महाभारत ८. दिनविशेष: राष्ट्रीय तंत्रज्ञान दिन, जागतिक दूरसंचार दिन ९. सर्वेक्षण प्रकल्प-बगळे आणि पर्यावरण १०. भुलाबाईची गाणी, ओळख जैवतंत्रज्ञानाची, काव्य नव्हे हा अमृतसंचय, पक्ष्यांची भाषा ११. उत्तुंग अमुची ध्येयासक्ती, गोमंतकाचा स्वातंत्र्यलढा, राष्ट्रकुल युवा क्रीडा स्पर्धा

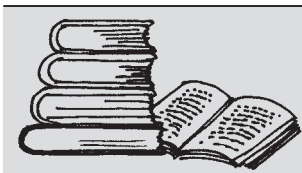
लेखक : अनंत कुलकर्णी, श्रद्धा कुलकर्णी, बुवाजी लिमण, डॉ. सतीशचंद्र ओगले, डॉ. वर्षा जोशी, विश्वनाथ गरुड, शैलजा देशमुख, शमा ढोक, अरविंद व्यं. गोखले, प्र. के. घाणेकर, नचिकेत नितसुरे, सत्यजित केळकर, डॉ. दत्ताराम देसाई

◆ **कृतिपर :** (१) कला - २. पालखी, भित्तीचित्र, चित्र रंगवण्याच्या अनेक पद्धती, आकर्षक वेळापत्रक, सलाड डकोरेशन, सुती सपाता, सहज सोपा आकाशकंदील, 'एग कप'चे कासव ४. हलव्याचा मुकुट ६. अस्सा बटवा सुरेख बाई! ७. समईच्या शुभ्रकळ्या, भिरभिरणारं सुशोभन, 'फुल'कित शुभेच्छा, आमचीपण होडी ८. मस्त-मजेदार पंखे १०. वॉलपीस, Be a cook ! ११. थेंब थेंब ओले

लेखक : जयंत टोले, माणिक जाधव, मालती आगटे, मधुकर पालकर, प्राची कुलकर्णी-गरुड, उपेंद्र कुलकर्णी, मेधा सुदुंबरेकर, सतीश देशपांडे, सतीश जोशी, अदिती हर्डीकर

छात्र प्रबोधन - सौर भारपद, शके १९३०

(२) विज्ञान - १. प्रयोग-दिसतं तसं नसतं २. घरातील प्रयोगशाळा, एक अनोखी पाटी, भौमितिक रचना-आरशाच्या साहाय्याने, फुंकरीचा प्रयोग ४. प्रयोग- काड्यांची चांदणी, गलोलोचे प्रयोग ५. प्रयोग-दोरा फिरे गोल गोल, नटसू बनतात वजनरहित ६. खेळ खेळूया आगीशी ७. भरलेल्या पेल्याचे प्रयोग ८. प्रयोग- कागद आणि नाणे १०. तेल पिणारा मासा, चला खेळूया आरोग्याची सापशिडी ११. प्रयोग - चेंडू एकावर एक
लेखक : नितीन ओक, उल्हास टुमणे, नंदु फडके, नचिकेत नित्सुरे

(३) कोडी- स्पर्धा - १. शब्दकोडे २. तुम्हीच संपादक व्हा, सर्वेक्षणात्मक अहवाल तयार करा ३. जरा डोके चालवा, ओळखा ही बोधचिन्हे ४. तर्ककोडे, शब्दपूर्ती ५. शब्दांगण ६. गुणाकार करून तर पाहा, ओळखा भारतीय प्रतिभावंतांना, प्रकाशचित्राला समर्पक शीर्षक द्या, त्यावर कविता लिहा ७. कोडीचकोडी गमतीची ८. गणिती कोडे १०. संत तुकाराम व संत रामदास यांच्या विचारांवर निबंधलेखन स्पर्धा, गोष्ट पूर्ण करा, जुन्या वस्तूंचा पुनर्वापर
लेखक : सुधाकर बापट, वा. भा. जोशी, किरण बर्वे

(४) सर्वांगीण विकास - ५. समर्थ रामदास चतुर्थ जन्मशताब्दीनिमित्त काय कराल? ६. महिला दिनाच्या निमित्ताने मुलाखती घेण्याविषयी... ७. चला शिबिर घेऊया ८. स्वागत करूया पाहुण्यांचं ९. केल्याने होत आहे रे... संकल्प ११. हा खेळ भावनांचा, चला गणेशोत्सव आपलासा करूया १२. कुमार संवेदन प्रश्नावली
लेखक : महेन्द्र सेठिया, नीलिमा करमरकर, प्रज्ञा कुलकर्णी

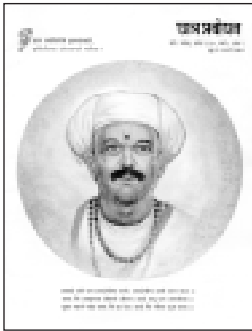
◆ व्यक्ति/संस्था परिचय : १. नाट्यक्षेत्राची पंढरी NSD २. संवाद एका शास्त्रज्ञानाशी, बुद्धिबळातील द्रोणाचार्य-भाऊ पडसलगीकर, आम्ही मनंही जोडतो, नृत्यात रंगले मी ३. जरा याद करो कुर्बानी... ६. कथा सक्षमतेची 'नवोदयम', आनंदवनाचा योगी ७. महाराष्ट्राचं स्फूर्तिस्थान-समर्थ रामदास, ओळख प्रतिभावंतांची, ९. तुका झालासे कळस १०. रंगरेषांचा जादुगार : गिरीश सहस्रबुद्धे ११. सामर्थ्यशाली लष्करी अधिकारी घडविणारी 'एनडीए' १२. झेप-एका जिद्दी कलावंताची - अशोक हांडे, ध्येयवेड्या मीराताई अन् त्यांचे विद्यार्थीही, अपंग ! छे ! मी तर अजिंक्य...

लेखक : मिलिंद शिंदे, डॉ. थनू पद्मनाभम, शैलेंद्र केळकर, शशांक परांजपे, मनीषा साठे, गणेश राऊत, शैलजा देखमुख, रवीन्द्र भट, यशवंत पाठक, सारंग दास्ताने, वीणा देव, सिद्धार्थ गायकवाड, सुनिता पवार, सुरेंद्र पाटसकर

◆ अभ्यासातील स्वावलंबन : २. सर्वेक्षणात्मक अहवाल कसा तयार करावा? ५ व ६ उजळणी तंत्रे भाग १-२ ९. माहितीच्या वाटा धुंडाळताना ११. भूगोल अभ्यासाच्या नव्या दिशा

लेखक : नीलिमा करमरकर, महेन्द्र सेठिया, प्र. के. घाणेकर, अमृता जोगळेकर

◆ मानसिक/शारीरिक विकसन : २. इवली शल्ये रुपती खुपती ५. रोग प्रतिकार शक्ती ७. सुंदर- स्वरेल

वाणीसाठी १२. तयाचा वेलू गेला गगनावेरी, कुमारवयातील जिद्द एक सर्वेक्षण

लेखक : वाच. अनघा लवळेकर, डॉ. रमेश नि. गोडबोले, डॉ. मिलिंद भोई, प्रा. प्रज्ञा कुलकर्णी

◆ संदेश : १. बोल महात्म्याचे १२. जिद्दीविषयी - डॉ. ए. पी. जे अब्दुल कलाम, प्रवीण दवणे, डॉ. सलील कुलकर्णी, रवी पंडित, मिलिंद गुणाजी, रेणू गावस्कर, स्वर्णलता भिशीकर

◆ भटकंती : ४. बखर अजिंठ्याची ७. दापोलीचा मनस्वी समुद्रकिनारा ८. मावळातील घुमकडी १०. केरळच्या भूमीत, पाऊले चालती १२. शिवलिंग मोहीम

लेखक : डॉ. श्रीकांत कालेंकर, आनंद पाळंदे, उमेश झिरपे

◆ वाचलेच पाहिजे असे काही : १. थोरांचे बालपण ३. वाट तुडवताना ५. सव्हार्यव्हल ऑफ दि सिकेस्ट ६. पुण्यभूमी भारत ९. सृष्टीत... गोष्टीत १०. जंगलाचं देणं

लेखक : प्राची कुलकर्णी, शैलजा देशमुख, नचिकेत नित्युरे, जयश्री काटीकर

◆ चित्रपट परिचय : १. द थर्टिसिक्स्थ चेंबर ऑफ शॅओलीन २. मिलीयन डॉलर बेबी ५. गणशत्रू

लेखक : डॉ. श्रीप्रसाद बावडेकर, शैलजा देशमुख

◆ लेखमाला : □□ प्रवास चांद्रमोहिमांचा - ४, ५, ६, ७, ८, ९, ११ - ले. डॉ. प्रकाश तुपे.

□□ स्केचिंग- ७. प्रस्तावना ८. एम. आर. आचरेकर ९. रावबहादूर माधव विश्वनाथ धुरंधर ११. जि. भि. दीक्षित १२. माधव सातवळेकर - ले. सचिन जोशी.

□□ मी कसा घडलो - ७. डॉ. हिम्मतराव बावस्कर, डॉ. वसंत गोवारीकर ८. बाबासाहेब पुरंदरे, ९. डॉ. भीमराव गस्ती

□□ विज्ञानाशी गट्टी- (विज्ञानवार्ता, किस्से शास्त्रज्ञांचे, परिचय संकेतस्थळांचा, शास्त्रज्ञांचे मौलिक विचार) ६, ७, ८, ११, १२ - ले. नचिकेत नित्युरे.

◆ मलपृष्ठ गीत : १. आव्हान हे ज्योतिंना २. विकसता विकसता ३. हे ऋषिवर श्रीअरविंद ४. तनुमनात... ५. आम्ही जाऊच जाऊ ६. माणूस माझे नाव ७. शुभ्र सुगंधित ८. ततः किम्? ९. असति का ऐसे कुणी? १०. गुरुवंदना ११ विश्वात सर्व शोभो १२. स्वप्न उदयाच्या उजळ दिसांचे...

◆ पानांखालच्या ओळी (मान्यवर कवींच्या) : ५. कुसुमाग्रज ६. समर्थ रामदास ८. बालकवी ९. शांता शेळके १०. वसंत बापट ११. दत्ता हलसगीकर

◆ सर्व अंकांमधील चित्रकार (मुखपृष्ठे, मलपृष्ठे, आतील चित्रे, सुशोभन, मांडणी) : भास्कर सगर, अंजली पुरंदरे, रवी परांजपे, दत्तात्रेय पाडेकर, पुंडलिक वझे, अनिल उपळेकर, अनंत कुलकर्णी, मिलिंद मुळीक, सचिन जोशी, गिरीश सहस्रबुद्धे, तेजस्वी भुरके, हृषिकेश जोशी, साहिल उपळेकर, कुमार गोखले, बाबू उडुपी, रवी पांडे, सतीश देशपांडे, अमोल भोसले

◆ विद्यार्थी लेखक/कवी/चित्रकार : सुरुची प्रभु, ऐश्वर्या तिखे, आसावरी बापट, प्रसाद सांडभोर, अदिती पटवर्धन, मीरा शेटे, मृण्मयी वैशंपायन, विशाल सोमणी, पराग चितळे, अल्फिया कुरेशी, स्वरदा पुरंदरे, ऐश्वर्या देशपांडे, तन्मय टिकेकर, शर्वरी देशमुख, वैष्णवी संभूस, मृणालिनी देशमुख, रुचिता हिंगे, सिद्धेश वझे, श्रुती निर्भारमुंडे, स्वरूपा क्षीरसागर, शुभंकर खळदकर, मंजिरी शेवाळे, रोहित हरीप, निशांत पाटील, प्रियांका नरगुंदे, अदिती आपटे, प्रतीक्षा घोरे, चिराग ठकार, स्वरूपा घवाळी, नीती कुलकर्णी

आढावा : संख्यात्मक सारणी (वर्षभरात येऊन गेलेले एकूण साहित्य)

कथा - ३०	कृतिपर-विज्ञान - १५	मानसिक/शारीरिक विकसन - ५
कविता - ३४	कृतिपर-स्पर्धा/कोडी - १६	भटकंती - ६
ललित - २३	कृतिपर-सर्वांगीण विकास - ८	वाचलेच पाहिजे असे काही - ६
माहितीपर - २२	व्यक्तिपरिचय/संस्थापरिचय - १६	चित्रपट परिचय - ३
कृतिपर-कला - १८	अभ्यासातील स्वावलंबन - ५	लेखमाला - ४ (एकूण लेख-२१)

